

1) Postup prác pri riešení projektu u príjemcu a spoluprijemcu

V roku 2014 sme výrazne prekročili pôvodne stanovené počty výstupov, najmä tých publikačných. Namiesto pôvodne plánovaných 11 samostatných vedeckých štúdií v časopisoch a zborníkoch sme publikovali 17 štúdií, z toho až 13 v recenzovaných časopisoch a zborníkoch (namiesto 3 plánovaných). Ďalšie tri štúdie tvoria súčasť monografie, zostavenej z textov renomovaných odborníkov zo Slovenska i z krajín V4.

2) Rozbor výsledkov riešenia

Jednotliví riešitelia sa v priebehu roku 2014 venovali výskumu čiastkových tém, pričom sme sa ako kolektív sústredili rovnomerne na všetky druhy filmu (animovaný, hraný, experimentálny a dokumentárny). Podľa schváleného projektu sa riešitelia venovali otázkam estetiky, rétoriky a teórie filmu (resp. umenia), ale taktiež otázkam súvisiacim so špecifikami transformácie slovenskej kinematografie po roku 1989 z hľadiska zmien jej produkčného a systémového zabezpečenia.

Veľkú pozornosť sme venovali viditeľnosti projektu a strategickému zabezpečeniu vzájomnej nadväznosti jednotlivých čiastkových výstupov. Z toho dôvodu väčšia časť vedeckých štúdií vyšla v rámci reprezentatívnych recenzovaných zborníkov a súborov textov v recenzovaných časopisoch. Niekoľko štúdií vyšlo v zahraničných publikáciách, a tri vyšli v rámci reprezentatívnej monografie o dokumentárnom filme v krajinách V4, ktorá bola čiastočne podporená z prostriedkov APVV. Zodpovedná riešiteľka Jana Dudková v spolupráci s Máriou Ferenčuhovou zostavila tiež špeciálny tematický blok v recenzovanom časopise Kino-Ikon, v rámci ktorého boli predstavené najvýznamnejšie výsledky projektu za predchádzajúci rok.

Okrem vedeckých štúdií a monografie, ktoré tvoria jadro výstupov z projektu, jednotliví riešitelia publikovali aj väčší počet odborných článkov a ďalších drobných textov popularizačného charakteru. Viacerí sa aktívne podieľali na kultivácii recenzentskej a kritckej praxe, dve riešiteľky (Jana Dudková a Eva Šošková) publikovali tiež odborné hodnotenia ročnej produkcie slovenského filmu pre informačný mesačník Film.sk, vydávaný Slovenským filmovým ústavom. Popularizačná činnosť riešiteľov sa okrem toho sústredila na

organizovanie aktivít a prednášok pre rôzne cieľové skupiny recipientov. Riadili sme sa pôvodným zámerom schváleného projektu – oboznámiť s výsledkami projektu viaceré cieľové skupiny, s osobitým dôrazom na mladšiu generáciu. Samotnú štruktúru popularizačnej činnosti sme však oproti pôvodnému plánu pozmenili a otvorili smerom k viacerým generáciám, a takisto smerom k zahraničiu. Organizovali sme prednášky pre stredné i základné školy, vystúpenia v rozhlase, ale tiež prezentácie projektu na filmových prehliadkach a špeciálnych diskusných fórach venovaných slovenskému filmu (šlo predovšetkým o prezentáciu výsledkov projektu v rámci prehliadky slovenských filmov v Skopje a v rámci špeciálneho fokusu na slovenskú kinematografiu na Medzinárodnom filmovom festivale GoEast vo Wiesbadene).

Popri vyčíslených popularizačných aktivitách (v prílohe výstupov a prínosov projektu), sústredili sme sa tiež na prezentáciu výsledkov na renomovaných medzinárodných vedeckých platformách. Predbežné výsledky výskumu boli napríklad prezentované v rámci vyžiadaných prednášok na Humboldtovej univerzite v Berlíne (J. Dudková), na najvýznamnejšej európskej konferencii v oblasti filmových štúdií NECS v Miláne (J. Dudková, K. Mišíková) a na ďalších významných medzinárodných konferenciách – napr. Screen Industries v Olomouci, ČR (J. Dudková, E. Križková), na konferenciách a prednáškových cykloch v Budapešti (K. Mišíková) či Paríži (M. Ferenčuhová), aj na medzinárodnom vedeckom workshope Letná univerzita Asociácie Jana Husam (R. Karul).

Pokiaľ ide o obsah publikovaných výsledkov, veľmi dôležitým krokom bolo vypracovanie a publikovanie štúdie Martina Šmatláka, venujúcej sa základným zmenám systémového (najmä finančného a kultúrno-politického) zabezpečenia slovenskej kinematografie po roku 1989. Okrem toho, že štúdia ponúkla systematický prehľad týchto zmien, zasadila ich aj do komparatívneho kontextu celosvetových, najmä európskych súdobých trendov. Štúdia tak ponúkla presvedčivé poznatky o špecifikách transformácie slovenského filmového priemyslu v skúmanom období a tým aj dosiaľ chýbajúci rámec pre ďalšie výskumy slovenského filmu, najmä vzhľadom na tušené, ale dosiaľ neprebádané aspekty vzdialovania sa od kultúrno-politických trendov vo svete.

Róbert Karul publikoval štúdiu o nemimetickom chápaní umenia u E. Levinasa, čím vznikol náčrt plánovaného teoretického rámca, v akom je možné prekonať mimetické chápanie (aj) slovenskej kinematografie ako reprezentácie skutočnosti. Významne tým prispel

k prekonaniu obvyklého metodologického prístupu k slovenskému filmu ako oblasti, ktorej predpokladaným zámerom i potenciálom je práve reprezentácia skutočnosti, najmä v zmysle reprezentácie širších skupinových a kolektívnych identít či už formou reflexie súčasnosti alebo minulosti (resp. budúcnosti).

Prepojeniam medzi zmenami v estetike a poetike slovenského filmu a zmenami v pragmaticky zameraných odvetviach kinematografie, či v oblasti kolektívnych predstáv sa venovalo viacero riešiteľov. Z hľadiska analýzy naratívnych matríc spojených s vytváraním kolektívnych obrazov o filmovom autorovi Jana Dudková skúmala ideologický aspekt zmien vo vytváraní imidžu slovenskej kinematografie na základe postupne sa meniaceho obrazu autora „slovenského filmu“ (ktorý je najprv v intenciách teórie autora chápaný dominantne ako režisér, no v súčasnosti sa v intenciách kreatívneho priemyslu objavuje aj v úlohe producenta). Venovala sa tiež možnostiam chápania slovenskej kinematografie ako súčasti populárnej kultúry v kontexte jej nízkej návštevnosti. Mária Ferenčuhová sa zaoberala oblasťou kolektívnych predstáv o minulosti v oblasti dokumentárneho filmu, a témy brandingu súčasného slovenského filmu sa dotkla Žofia Bosáková v osobitnom odbornom texte, čím zmysluplne obohatila kontext zmapovaný J. Dudkovou. Otázke recepcie sa na základe (v slovenskom kontexte dosiaľ nevyužívanému) výskumu sociálnych reprezentácií venoval Marek Urban, ktorý v rámci projektu bude pokračovať skúmaním vplyvu sociálnych reprezentácií pojmu slovenského filmu na aktuálne podoby filmovej tvorby na Slovensku. Jeho štúdiá o sociálnych reprezentáciách pojmu „slovenský film“ potvrdila existenciu predsudkov o slovenskej kinematografii u stredoškolskej mládeže, ale aj naznačila dôvody tohto stavu a ponúkla komparáciu s českým prostredím. Eva Križková publikovala štúdiu o vplyve kultúrnych politík veľkých filmových festivalov na súčasné podoby slovenskej kinematografie.

Z hľadiska rozdelenia kinematografie na špecifické rody, najvýraznejšia pozornosť riešiteľského kolektívu bola venovaná výskumu dokumentárneho filmu, a to rovnako z hľadiska odzrkadľovania spoločenských zmien, ako aj z hľadiska autorských poetík a zmien priemyselného rámca. Mária Ferenčuhová zostavila reprezentatívnu monografiu venovanú dokumentárnemu filmu v krajinách V4 a publikovala aj sériu štúdií venujúcich sa reprezentáciám minulosti v ponovembrovom dokumentárnom filme na Slovensku, a to z hľadiska aktuálnych teórií národa a kolektívnej pamäte. Poukázala na premeny chápania

pojmu národa a jeho vzťahu k minulosti v rôznych obdobiach ponovembrového vývoja. Martin Palúch sa v troch štúdiách venoval mapovaniu autorských poetík kľúčových režisérov súčasnej slovenskej dokumentaristiky a v ďalšej rozsiahlej štúdii zosystematizoval spôsoby, akými sa slovenskí dokumentaristi venovali reprezentácii prevratu a transformujúcej sa spoločnosti po roku 1989. Žofia Bosáková publikovala dve sumarizujúce štúdie, v ktorých súčasný slovenský dokumentárny film skúma z hľadiska kombinácie estetických a produkčne-distribučných inovácií v slovenskej kinematografii, no kladie ho tiež do kontextu zmien v rámci českej dokumentaristiky.

Katarína Mišíková sa sústredila na skúmanie naratívnych modelov v slovenskej hranej kinematografii 90. rokov, pričom významne posunula zaužívaný obraz o inovátoroch, ktorí v tomto období posúvali hranice slovenského filmu. V kontexte pripomínania výročia SNP publikovala tiež štúdiu o pátose vo filme *Rozhovor s nepriateľom* a o špecifikách vytrácania témy SNP zo slovenskej ponovembrovej hranej produkcie. Eva Šošková pokračuje v skúmaní animovaného filmu, publikovala pokračovanie štúdie o ruchoch v slovenskom animovanom filme ako aj viaceré texty hodnotiaceho charakteru.

Eva Filová, ktorá bola do projektu zapojená len na rok 2015, si v zatiaľ nepublikovanom výstupe položila za cieľ zmapovať slovenskú experimentálnu filmovú tvorbu po roku 1989, čím v rámci projektu bude pokrytá aj táto časť kinematografie.

Možno skonštatovať, že riešitelia projektu sa sústredili rovnako na mapovanie vybraných problémov a tém, ako aj na napĺňanie ďalších cieľov prvej fázy projektu, hlavne v zmysle prepájania výskumu zmien inštitučného charakteru a zmien v estetických trendoch, resp. zmien v zabezpečení filmového priemyslu a zmien na úrovni samotnej filmovej tvorby. Viacerí riešitelia tiež splnili ciele spojené s návrhom novej periodizácie slovenskej kinematografie, ktorá postupne vyplýva zo špecificky zameraných individuálnych výskumov (vidno to najmä v textoch Ž. Bosákovej, J. Dudkovej, M. Ferenčuhovej, M. Šmatláka či E. Šoškovej), zatiaľ čo ďalší sa sústredili na pevnejšie vymedzené obdobia či autorské osobnosti a v rámci nich sa venovali pre tieto obdobia či osobnosti charakteristickým fenoménom (K. Mišíková, M. Palúch, E. Križková). V projekte sa snažíme pokryť tiež okrajové odvetvia kinematografie (E. Filová) a otázku filmovej recepcie (M. Urban).